

En mors afvisning

Chili tager imod i sin store lejlighed på Frederiksberg. Inde i stuen står et klaver fra det traditionsrige danske pianofirma Hindsberg med en helt unik klangbund. Den klassisk smukke kvinde med det gnistrende, røde hår sætter sig somme tider og spiller Beethoven, Bach, Béla Bartók eller Carl Nielsen, og hun spiller både for sig selv og de smertepunkter, hun i dag opfatter som sine bedste venner, fordi hun efterhånden har lært dem så godt at kende.

Efterkrigsbarnet Chili Turéll – født som Inge Margrete Svendsen på toppen af Danmark – har valgt at danse med sit livs skyggesider frem for at fornægte dem. Valgt at acceptere, ja, måske sågar værdsætte, kampestenene i tilværelsens store rygsæk, som vi fragter med os på rejsen mod lyset og evigheden, tæppefald – eller en helt ny start.

Det betyder dog ikke, at smerten er ikke-eksisterende. Tværtimod. Den er evig medpassager.

For ikke blot har livet bragt hende fire store tab på 25 år – hendes mor Marie i 1981, hendes far Erik i 1987, hendes ægtemand Dan i 1993 og hendes storebror Ole i 2006 – men med på sin vej i livet har skuespilleren, forfatteren, foredragsholderen, sangeren og oversætteren også taget et tema og en følelse, hun nu har accepteret, hun aldrig vil miste genklangen af.

Nemlig følelsen af at blive afvist af sin mor.

– Jeg kan stadig se billederne for mig. De står lyslevende. På det ene er jeg 9-10 år gammel. Jeg er i stuen, og mor er i stuen. Jeg sidder og spiller på klaveret og synger, og jeg appellerer meget til, at min mor skal høre mig, se mig. Men hun hverken ser eller hører mig.

På det næste er jeg 18, og jeg er netop kommet hjem fra en rejse til Rusland. Det er meget stort for en 18-årig pige, som stadig bor hjemme. Der sidder mor og far og spiser frokost, og jeg er fyldt med fortælletrang, men det er bare lige „goddag“, og så taler de ellers videre. Ingen af dem spørger mig om noget, og jeg forsøger at fortælle to eller tre gange.

Far kigger på mig, men mor ser mig slet ikke. Sådan husker jeg det. Hun afviser mig. Det ender med, at jeg går, fordi jeg kan mærke, at det faktisk er lige meget, om jeg er her.

Jeg har som voksen fået en evne til at forsvinde fuldstændig i musikkens, litteraturens eller teatrets virkelighed og med mellemrum glemme alt andet. De ting har været en smeltedigel for mit liv, og det er helt sikkert noget, jeg har haft brug for. Men samtidig har jeg også fået større og større behov for at se livet, som det er – for at være i livet,

Chili – som dengang hed Inge Margrethe – og hendes familie flyttede i 1956 ind i en af disse lejligheder i nybyggeriet Ormslevvej i Stenkildeparken i Viby ganske tæt på biblioteket.

som det er. Og det har jeg lært af døden. Døden har været én af mine største læremestre.

Døden er en bevidsthedsudvidende ledsager, og det er en af de hårde, men hvem har lovet os, at det ikke skulle være hårdt? Det tager tid at transformere sit liv med døden som akkompagnement. Men det giver også nogle nye facetter for tilværelsen. Nogle dybere brønde at kigge ned i. Nogle større perspektiver. Og tro mig: Den næste tur kan blive let med døden i hånden.

Men mit liv startede i Hjørring. Far og mor mødte hinanden på Biblioteksskolen i København, og min storebror blev født i Hvidovre halvandet år før mig. Min mor stammede oprindeligt fra Vrå i Vendsyssel, og min barndom var meget præget af højskoletanker og miljøet omkring Vrå Højskole. Farmor kom fra Hanstholm fra et meget indremissionsk hjem, og farfar blev født i Assens. De var forfærdelig søde, men der var voldsomt meget Gud til stede i deres liv.

Både far og mor var bibliotekarer i Hjørring, og mor har stort set altid været udearbejdende. Jeg kan huske, vi havde en *nanny*, som passede os. I dag er Nordjylland stadig mine rødder, selv om vi kun boede der, til jeg var tre år. Min barndoms sommerferier gik til familien i Vrå og Brønderslev og ganske særligt til et familiesommerhus i Løkken. Jeg kom også meget til Skagen som barn og helt ung. Og det betyder jo, at hele Nordjylland har sat sig som Fundamentet med stort F. Det store Vesterhav har altså været min barndoms paradis, og det er det nordjyske, jeg her i min høje alder søger mod, og det er der, jeg i dag finder fred med hele mit liv. Det er livets cirkel, der fører mig tilbage dertil. Det kan jeg mærke

Nyt job førte far og mor til Esbjerg, hvor vi først boede i en lille lejlighed i et rabarberkvarter med røde murstens-karréer på Rahbæks Allé, hvor jeg var den vilde pige forstået på den måde, at vi fik lov til mere i mit barndomshjem. Vi fik en fri opdragelse. På det tidspunkt blev vi tre børn, da min lillebror Jan Henrik kom til tre år efter mig.

Chili Turéll tilbage foran Viby Folkebibliotek, som hun har masser af dejlige minder fra. Bygget midt i 1950'erne i funkisstil. Lavt, hvidt og funktionelt. Biblioteket blev både hendes barndoms legeplads og universitet.

1951. En fireårig Chili med sin mor og storebroderen Ole foran deres treetages boligbyggeri i Esbjerg.

Vi flintrede rundt i små bander og lavede ulykker, og de voksne var hele tiden vrede på os, fordi vi rev vasketøj ned i vaskegården og gemte os, og jeg ved ikke hvad. Der fandt jeg min første pigekammerat, Else Margrete. De andre børn kaldte os „de to københavnertøser“, fordi vi spillede meget teater, legede fine damer og talte krukken københavnsk. Hun boede sammen med en meget hårdtslående far med motorcykel og en anæmisk mor med afbleget hår, og det var et meget mærkeligt hjem. Pludselig fik jeg uden varsel at vide, at hun var væk, og at familien var rejst til Amerika. Else Margrete stod tilbage som en myte, og jeg så hende aldrig mere. Efterfølgende flyttede vi op i et lille, hvidt hus med en lille have, og der boede vi i et par år. På det tidspunkt var jeg startet i skolen, og der kom jeg også i musikalsk børnehave og fik et ballet-strutskørt.

Da jeg var otte, fik far stillingen som overbibliotekar og mor job som børnebibliotekar på Viby Folkebibliotek, der åbnede i forbindelse med et nybyggeri, der hedder Sten-kildeparken. Det er bygget i 50'erne i funkisstil. Lavt, hvidt

En glad, femårig Chili på ferie i Nordjylland med mor Marie og lillebror Jan Henrik på to år. Vi skriver sommeren 1952.

og funktionelt. Jeg gætter på, at far har haft en stor finger med i spillet hvad angår bibliotekets indretning – der er nemlig Arne Jacobsen-møbler og PH-lamper.

På dette tidspunkt i sit liv kaldte far sig ateist og kultur-radikal, så han har taget afstand fra den indremissionske del af sit hjem, men ikke fra sine forældre. Jeg husker ikke noget dårligt forhold mellem ham og forældrene, men han valgte at åbne sig på den måde mod verden, og han var meget engageret i og meget optaget af jazzmusikken og Poul Henningsen. Og af filosofien, Heretica-tiden, K.E. Løgstrup og Sven Møller Kristensen.

Mine forældre var meget forskellige og med vidt forskellig baggrund, men de mødtes i deres engagement i at skabe et miljø omkring Viby Folkebibliotek, hvor de begge hver på deres måde og som ildsjæle har været fornyere og pionerer.

Jeg kom i 2. klasse på Århus Friskole, hvor vi legede, sang og spillede teater, men jeg trivedes ikke så godt med de andre børn. Mange var professorbørn, og de drillede

*Chili Turell – eller Inge
Margrethe Svendsen
som hun hed dengang.
Et år gammel.*

mig med mit tøj, der ikke var fint nok. Jeg var også lidt buttet som barn. Det gik mig meget på, og det mobbede de mig også med. Jeg blev virkelig ked af det og skiftede allerede efter et år til en kommuneskole.

Jeg har i dag en masse meget gode erindringer fra biblioteket, hvor jeg fik lov at bruge foredragssalen med kukkasse-scene i weekenderne sammen med udvalgte veninder. Så jeg havde som 10-11-årig altså min egen scene. Med rigtigt tæppe. Og to kulisser. Der var skovscenen, og der var dagligstuescenen... og selv om vi ikke måtte bruge lyset ret længe, så tændte vi for rampelyset og det dér loftlys oppe på scenen med forskellige farver i pærerne, og vi spillede og improviserede teater i timevis... Og på mine fødselsdage viste min far film og arrangerede skatteleg for mig og mine kammerater rundt i bibliotekets sale og gange.

Jeg spillede også senere som teenager amatørteater med instruktør. Et af skuespillene var Lorcas *Don Perlimplins Kærlighed til den hvide Belisa*, og der fik jeg at vide, at jeg var et naturtalent og blev spurgt, om jeg ikke skulle være skuespillerinde. Det havde jeg aldrig tænkt på. Og når jeg senere har læst stykket, så er det jo et voldsomt sensuelt kærlighedsdrama! Men det har den dér lille pige altså kunnet fortolke med sit uskyldige sind, selv om hun dybest set ikke vidste, hvad hun stod og sagde, når hun skulle sige replikken „*mellem mine lukkede lår svømmer solen som en fisk*“... Og det har jeg bare stået og sagt helt stjerne-naivistisk som 13-årig, ikke? Men jeg har fået at vide, at jeg gjorde et dybt indtryk på salen.

Jeg var også bogopsætter, og jeg snusede rundt nede i magasinerne, hvor de forbudte bøger gemte sig. Det var bl.a. Henry Miller og Morten Korch. Jeg husker læsesalen, avislæsesalen, mine forældres kontorer, lugten af bøger og linoleumsgulve, stilheden og den tyste samtale mellem folk. Det var et lyst og eventyrligt sted for et barn. Det er noget af det, der allermest har præget mit voksenliv. Min glæde ved bøger, min læsning, legen med teater, foredragene og så videre,

Det første barndomshjem på Finlandsvej 21 i Hjørring. Huset ligger der endnu, og det er aldrig bygget om. Når Chili Turéll regelmæssigt kommer til Nordjylland, besøger hun den kvinde, som overtog huset sammen med sin mand efter Chilis forældre. Hun bor stadig i huset og er i dag blevet en god 80-årig veninde, som stort set har adopteret Chili som sin datter.

Bare fire år. Og på ferie i Løkken med storebror i hånden.

Jeg har været en læsehest, så længe jeg husker. Først læste jeg alle børnebøgerne på børnebiblioteket. Så startede jeg på ungdomsbiblioteket, men så gik jeg sur i det, fordi jeg samtidig begyndte at interessere mig for drenge og alt muligt andet. Og samtidig opdagede jeg jo, hvor meget der stod inde på voksenbiblioteket, og det syntes jeg altså var sjovere. Så jeg sprang faktisk ungdomsbiblioteket over.

Jeg havde fået øje på Dostojevskij, som jeg blev totalt opslugt af, og jeg nægtede at gå i skole og overhovedet komme ned og spise i de tre dage, hvor jeg læste Rodion Raskolnikov. Jeg var totalt opslugt. Det var en ny verden, der åbnede sig, og det kom også til at betyde, at jeg valgte at læse russisk i gymnasiet, da det blev muligt på Aarhus Katedralskole.

I de år arrangerede far masser af foredrag med kulturpersonligheder på biblioteket. Han havde også en filmklub kørende, og så blev der jo altså spillet amatørteater. Ordet fandtes ikke dengang, men i dag ville jeg kalde det et kulturhus. Far lavede også lydbøger som måske den første i Danmark, fordi han opdagede, at det var en måde at kommunikere bøger ud til læsere, som ikke læste så godt. Så begyndte han at indtale bøgerne på store spolebånd.

Min far var en munter mand. Han var meget mild, og han var et udpræget åndsmenneske. Han var distræt og upraktisk samtidig med, at han svang en malerkost, malede vinduer og var lidt handyman, men han gik inde i sit bibliotek i sine egne tanker. Når han var hjemme, var hans yndlingsbeskæftigelse at sidde og lytte til Duke Ellington, Louis Armstrong og Mills Brothers. Jeg slubrede det hele i mig. Far tog mig med til to skelsættende jazzkoncerter. Jeg fik lov at opleve Louis Armstrong i Stadionhallen og Colemann Hawkins i en lille jazzklub. Jeg var overvældet og antændt... helt ind i min følsomme pigesjæl.

Far var den, jeg talte med, og far var den, der havde tid

til at tale med mig længe. Han havde altid tid. Vi snakkede om alting, og jeg havde fortrolighed og tillid til ham, så jeg fortalte ham om mine tanker.

Den klassiske musik var også en stor del af hjemmet. Far oparbejdede en stor kærlighed til Bach, Beethoven og Mozart, og jeg blev taget med til mange klassiske koncerter. Jeg lærte også at spille klassisk musik på klaver. Min mor var en fremragende pianist, og jeg holdt meget af, når hun sad og spillede fra Folkehøjskolens Melodibog eller sine yndlingsstykker af Mozart. Sikkert fordi hun har haft det godt der. Der har hun været inde i sin egen verden. Men jeg talte aldrig med hende om musik eller kommunikerede musikalsk med hende. Det var min far, der var optaget af det. Han sad og lyttede til mig, når jeg spillede, og han roste mig eller vejledte mig. Han kritiserede mig aldrig. Han var meget inspirerende og i det hele taget en rigtig god voksen. Han var mere vibrerende end mor over for alt, hvad der skete i huset, og han prøvede at holde styr på de tre børns forskellige humør – og så specielt på, hvordan min mor Marie nu havde det, hvordan vi så fik middagsmaden på bordet, om hun deltog, eller om han stod for det hele?

Mor var også en pioner på sit felt i Viby. I Højbjerg boede forfatterinden Sigrid Thomsen, som havde en ordblind søn. Hun skrev nogle bøger, der hed Martin-bøgerne, og de blev trykt med stor skrift til børn, der havde læsevan-skeligheder. Det førte til et samarbejde mellem mor og hende, og de skabte sammen den første ordblindesamling i landet, som senere blev til Magnaprint-serien. Mor var meget optaget af, at biblioteket skulle være et kultursted for børn, og hun arrangerede oplæsninger på børnebiblioteket, hvor der var skiftende udstillinger med billedbogsillustratorer og masser af tøjdyr. Det var et meget kreativt miljø,

Jeg tror ikke, mor kunne rumme flere børn. Mor var

en kvinde, som var 100 procent optaget af sit arbejde. Vi havde en rengøringskone hjemme, som også nogle gange hjalp til med madlavningen, for mor interesserede sig heller ikke for det huslige. Hun interesserede sig for sit bibliotek, og hun interesserede sig for eventyr og forskning. Hun var dybt engageret i et samarbejde med en eller anden eventyrforsker, og hun var også meget optaget af en debat om børnelitteraturens vigtighed. Og hun skrev tillige indlæg til aviser og var en ivrig debattør. Og det er jo fantastisk flot. Men det fyldte meget.

Så begyndte mor at oversætte børnebøger, og hun oversatte Tove Janssons bøger om Mumitroldene. Jeg kan huske de år, det skete. Det var nemlig i de sidste år, jeg boede hjemme. Der lå hun det meste af tiden i sin seng, hvor hun oversatte og skrev i hånden. Hun holdt sig væk fra familien. Trak sig simpelthen tilbage. Der har jeg været 14-15 år.

Allerede da jeg var 12-13 år, var vi flyttet til en stor murer-mestervilla, og det var kort tid derefter, jeg begyndte at lægge mærke til, at der var meget stor forskel på, hvordan der blev lagt mærke til dét, vi børn gjorde, og hvad der blev stillet af krav til os. Min storebror måtte alt, og han fik aldrig skældud for, at han ikke tog sig af oprydningen eller vaskede op eller et eller andet. Og han snød sig virkelig fra en masse. Men han var vanvittigt charmerende, og specielt min mor kunne ikke stå for hans charme. Han snoede hende omkring sin lillefinger, de var symbiotisk forbundne på deres helt særlige måde. Der var ikke noget at gøre. Min storebror måtte alt.

Men samtidig begyndte jeg at få bebrejdelser over, at jeg ikke var så huslig, som jeg havde været, selv om jeg f.eks. elskede at pudse vinduer og syntes, jeg hjalp meget til derhjemme. Mor så mig imidlertid ikke. Hun lagde mere mærke til, hvis jeg ikke havde gjort et eller andet praktisk. Ryddet op eller vasket op eller et eller andet. Da jeg blev 12-13 år, ville mor slet ikke lytte til mig. Hun havde aldrig tid.

Jeg havde egentlig bare været nem. Det havde min storebror

„Jeg er i stuen, og mor er i stuen.
Jeg sidder og spiller på klaveret
og synger, og jeg appellerer
meget til, at min mor skal høre
mig, se mig. Men hun hverken
ser eller hører mig...”

MIN GEMMETING

– Jeg har gemt denne lasede udgave af Astrid Lindgrens "Mio, min Mio". Jeg var imidlertid ikke blot meget optaget af Ridder Katos sorte rive i "Mio min Mio" – jeg var så sandelig mindst lige så fascineret af de uhyggelige historier i Grimms eventyr. Jeg læste dem igen og igen, og jeg er sikker på, at trangen til at

læse så voldsomme historier opstod, fordi jeg er født med et sind, som skulle styrkes til at kunne gå ud i et liv, som er akkurat ligeså dramatisk som de eventyr. Jeg tror, de har hjulpet mig meget på det underbevidste plan. Alt ligger jo i de eventyr. Det ved man jo ikke som barn, men det kan jeg se nu. Og det giver meget ro at spejle sit eget liv i et eventyr. De kloge mennesker, som har fået skrevet disse eventyr ned, har i virkeligheden været de største psykologer – hvis vi da ellers kunne finde ud af at bruge dem. Et eventyr er en ramme til at åbne sine øjne.

til gengæld ikke. Han var født lidt skrøbelig og krævede stor opmærksomhed, og han har selvfølgelig fået det. Så da jeg kom til verden, fik jeg senere at vide, at *mig* havde der aldrig været noget med. Jeg kunne stå ude i min barnevogn i vind og vejr og sne og rusk og sove igennem, ikke? Det kan være årsagen til, at der ikke har været så meget opmærksomhed. „*Hun klarer sig jo selv*“, mente de, og det tror jeg også, jeg har gjort. Jeg tror, jeg grundlæggende har været tryk i mig selv. Jeg husker ikke, at jeg har manglet omsorg, men i teenageårene blev jeg mere og mere arrig over, at min mors – kald det kærlighed – ikke slog til. At hun ikke så mig.

Hun trak sig for alvor, da jeg begyndte at have drenge med hjem. Det brød hun sig ikke om. Jeg har tolket det sådan, at hun syntes, det var for frimodigt. Indtil det tidspunkt havde jeg været så optaget af at læse og lege og gå i skole, at jeg ikke lagde mærke til det, men pludselig blev det meget tydeligt for mig, hvordan mor hele tiden prioriterede min storebror til fordel for mig og min lillebror. Og der var totalt lukket fra det øjeblik, hvor jeg fik menstruation og blev kvinde. Jeg husker, da jeg fik mit første menstruationsbind. Det var bare „*værsgo*“ – og så slut... Og jeg kunne slet ikke spørge mor om drenge og beskyttelse og den slags ting. Det var som om, det ikke eksisterede. Mor var meget sky over for kropslige ting – ja, kroppen i det hele taget – og altså også over for pigen, som pludselig blev kønsmoden. Ja, hun var sky over for kærlighed, ikke? I stedet kastede hun sig over litteraturen eller det intellektuelle.

Efter episoden med min hjemkomst fra Rusland eskalerede tingene. Jeg blev rasende, når mor afviste mig, og jeg havde mange skænderier med hende. Faktisk blev det på et tidspunkt så grelt, at da jeg som 20-21-årig flyttede hjemmefra, gik på skuespillerskole i Århus og på et tids-

punkt havde en lejlighed inde i byen, fortalte far mig, at han ikke længere kunne komme og besøge mig. Han var ellers begyndt at komme hos mig, fordi det ikke var til at snakke, når mor var så afvisende. Men så havde mor åbentbart sagt et eller andet til far, som han så valgte at meddele mig ved at sige, at han måtte vælge mellem mig og min mor. Og jeg kunne jo kun få det indtryk, at mor var jaloux på mig på en eller anden mærkelig måde.

Far var meget presset af alt det her, men han var også en blød mand, som stod nede i køkkenet med forklæde på og lavede mad til mor, hvorefter han bar det op til hende. Og han var altså leder af et stort bibliotek. Men han beklagede sig aldrig over det. Han var så mild og blid, og far og mor blev sammen, til mor døde. Inden da kunne han ikke løfte sig ud og være stærk i forholdet til mig som selvstændig person, og først efter mors død kunne vi være sammen på tomandshånd. Inden da skulle far altid være sammen med mor. Mor virkede bange for verden, og skulle hun blot ind til Århus og købe et stykke tøj, skulle far med.

Min storebror er et særligt kapitel i alt dette, for han kom til at vælte balancen i vores familie. I 1967, da jeg var 20 år, fik han nemlig for meget LSD under et ophold i Østen, hvor han var på biltur. Det gjorde ham sindsforstyrret og gav ham et psykisk knæk, som blev værre og værre gennem resten af hans liv. Og det har gjort min mor umådelig ondt. Og selvfølgelig også min far.

Ole måtte faktisk indlægges i Risskov, fordi han blev totalt tosset. Jeg glemmer aldrig, da far måtte ringe efter politiet. Da de kom og tog Ole, stod han og truede, mens han råbte og skreg „*det skal jeg hævn!*“ Og det gjorde min bror, for han blev ikke på det hospital ret længe, så mine forældre levede efterfølgende i et helvede af angst for min storebrors luner.

Jeg kan huske, engang han ville holde en fest i huset,

hvor vi boede. Jeg er ikke engang sikker på, han boede der, men det skulle i hvert fald være dér, og han kom og sagde: „Nu skal I smide alle møblerne ud i haven, for man skal sidde på gulvet. Det gør de ude i Indien.“ Mine forældre lod ham gøre det. Og set i bakspejlet var det jo helt vanvittigt. Der var imidlertid ikke andet at gøre. Ole gennemførte det med hård hånd.

Han kom sig aldrig ordentligt. Han gennemførte med lodder og trisser en arkitektuddannelse, fordi han var så talentfuld, at professoren valgte at støtte ham, men han har aldrig praktiseret som arkitekt. Det skabte også en afstand mellem mine forældre, fordi far måtte tage affære. Jeg tror, det passede min bror fint, at jeg og min mor havde det svært sammen, og da far samtidig stod med alle mors luner, blev min storebror det fælles omdrejningspunkt, som blev bestemmende for, hvordan livet ude i resten af familien skulle være. Og det har vi så taget på hver vores måde.

Efter jeg flyttede hjemmefra, forsøgte jeg faktisk i mange år at få et godt forhold til mor. Jeg ville så gerne have hende på tomandshånd, men det ønskede hun ikke, selv om jeg i mine 20'ere sendte mange kærlige breve til hende. Jeg modtog dog også enkelte kærlige breve fra hende, og så troede og håbede jeg, det gik bedre, men når vi så var sammen, mærkede jeg ikke den kærlighed fra hendes side. Der var det samme mønster igen og igen – der blev lukket af.

Jeg havde et meget spændende liv i de år. Der skete simpelthen så utrolig mange ting. Men det var mor ikke interesseret i at være en del af. Og jeg kan huske, hvor meget det plagede og smertede mig. Jeg inviterede også mor og far herover, da jeg flyttede i lejligheden på Frederiksberg sammen med min mand Dan Turéll. Men så insisterede mor på, at min storebror skulle med. Det havde jeg mine indvendinger imod, og det havde vi så diskussion om, og det resulterede i, at hun efterfølgende ikke ville komme og

besøge mig. Hun kom kun én gang sammen med min far, og der påtalte hun, at hun var utilfreds med, at jeg havde sagt, at det kun var dem, som skulle komme.

Til sidst fik mor kræft, og hun døde efter tre års sygdom, da jeg var 33 år. På det tidspunkt boede jeg på Frederiksberg, og jeg havde lige fået min egen datter. Det undrede mig meget, at min mor stort set var totalt uinteressert i min graviditet, og når jeg ringede og fortalte, havde hun ikke lyst til at høre om det. Men jeg ringede alligevel, fordi det gør man jo, når man er lykkelig og gravid. Og jeg håbede hele tiden, at *denne* gang, så gik det. Jeg vidste ikke, hvor syg hun var. Troede vist hun var i bedring. Hun var meget lidt meddelsom omkring sin sygdom.

Jeg besøgte mor nogle gange, men hun ønskede hverken at se eller tale med nogle af os andre, da hun fik kræft. Kun min storebror havde hendes fortrolighed. Så det var ham, der fortalte min lillebror, mig og far, hvad mor sagde. Jeg ved også, hun talte en del med en præst. Jeg affandt mig efterhånden med situationen, men jeg ringede selvfølgelig til hende engang imellem. Mor begyndte også på det allersidste at ringe til mig, og så blev jeg naturligvis enormt glad.

Mor blev passet hjemme indtil ganske kort tid før, hun døde. Den allersidste telefonsamtale, jeg nogen sinde havde med hende, var lidt underlig, for hun sagde: „Jeg har ikke kræfter til at tale ret meget, men jeg vil bare sige til dig, at alt, hvad du har sagt igennem alle årene, har du haft ret i. Og nu kan jeg ikke tale mere.“ Det var nærmest en monolog. Og så lagde mor på. Og døde kort tid efter. Det var sidste gang jeg talte med hende.

Det er helt klart, at hele mit tema i livet er følelsen af at blive afvist, og jeg kan mærke, at jeg aldrig bliver færdig med genklangen af den følelse, hvor den nu end kommer fra. Det hele sluttede så uforløst, og det er kun fordi, jeg

„I dag har jeg lært at leve med, at min mor aldrig har følt, at jeg var god nok.“

har levet så mange år med at poste på af al den omsorg, jeg kan give mig selv i forhold til de følelser, at jeg i dag kan sige „*jamen, det er fint nok...*“

I dag kan jeg give mig selv så meget kærlighed, som jeg ikke kunne dengang. Der kunne jeg bare føle mig ubrugelig. Det gør jeg jo ikke i dag. Nu er jeg meget god til at respektere og holde af mig selv som noget meget værdifuldt, og jeg gør mit bedste for at passe på mig selv i respekt for livet.

Ja, jeg har faktisk *fået* livet. Det er jo fantastisk!

Men det har da været brandsvært, og når jeg somme tider bliver blød i silken og ikke har overskud, så hopper der pludselig noget gammelt op. Men så kan jeg også godt være i det på en god måde... Så kan jeg da godt gribe mig i at tænke, at „*det var da pokkers, at jeg ikke er kommet af med det...*“ Men det er jo netop en rigtig fin del af mig. Ét af mine mantraer er „*Include it all.*“ Tag det hele med. Prøv at rumme det hele.

Jeg har i mit voksenliv i rigtig mange år arbejdet på at blive bedre og bedre til at rumme det hele i bevidstheden om, at jeg alligevel ikke kan slippe af med noget. Du kan jo ikke sige „*nu er jeg færdig med noget traumatisk, som ligger dér og dér og dér*“. Du kan ikke på den måde komme af med din svære fortid. Du kan ikke amputere. Det ligger inde i cellerne. Men du kan pleje og passe det, og du kan passe på, at det ikke får lov at fylde for meget. Hvis det imidlertid engang imellem vil frem og tale til dig, er der sikkert også en god grund til det.

Hold op, hvor har mine indre dæmoner været en stor del af mit liv, men jeg er altså ad åre blevet rigtig gode venner med dem.

I dag opfatter jeg det hele som en særlig energi, jeg er født i. Jeg betragter mig selv som et meget engageret menneske og en ildsjæl. Jeg kaster mig ud i både kærligheden

og arbejdet med 300 procent knald på, når jeg brænder. Med den livsførelse og livsfølelse vil der altid falde brænde ned. Nu har jeg efterhånden mange gange prøvet at være så tilpas flad, at man tror, man aldrig kommer op at stå igen. Men da jeg stadigvæk lever og har det rimeligt godt, må jeg så også bare erkende, at alle de ture op og ned er *mit* mønster, og at jeg trods alt bliver bedre og bedre til at være blid over for mig selv i det mønster.

Da jeg var yngre, var jeg selvbefrejdende og selvstraffende over, at jeg ikke kunne tænke mig bedre om eller ikke kunne planlægge det sådan, at alt lykkedes – uden at der faldt brænde ned og jeg skulle have så mange hug indimellem. Men når jeg ser tilbage på det hele, så ville jeg jo ikke have haft alle de oplevelser, jeg har haft i mit liv, hvis ikke at jeg havde turdet... Jeg synes selv, jeg har været meget modig i mit liv.

Jeg har naturligvis været meget bevidst om ikke at tage denne afvisning med mig i livet over for mit eget barn. Jeg ved ikke, om det er lykkedes, for der er nogle helt andre mønstre, og vores symbiose – barn/mor – er vidt forskellig, så min datter og jeg har heller ikke noget ukompliceret mor/barn-forhold.

Men vi har en større bevidsthed om den ubalance, vi har, og der hersker hos begge parter en meget større parathed til at gøre noget ved det og samarbejde, hvis vi kan – eller lade hinanden være, hvis vi kan.

Der er både dialog og åbenhed mellem os, også om de svære ting. Og det er da et skridt at komme. Livet bliver jo aldrig så ideelt, som vi ønsker os det. Men det lærer os, at vi hverken kan forhåndsdiskontere eller planlægge noget som helst. Vi kan tage den, hvor den er, og prøve at gøre vores bedste... prøve at lære af hver eneste proces for at blive lidt bedre i næste omgang.

I dag har jeg lært at leve med, at min mor aldrig har

Et typisk Kehlet-foto taget hjemme i Viby. Året er 1959, og Chili er blevet 12 år. Det er i denne periode, mor og datter glider længere og længere fra hinanden.

følt, at jeg var god nok. At hun ikke ville snakke om det – og slet ikke konfronteres med nogle af mine tanker om det. For det endte jo som regel med et eller andet skænderi om min bror, ikke? Det har ikke været godt for min mor, der endte som en bitter kvinde og blev syg, og jeg tror man kan blive syg af at lukke sig – eller forhærde sig følelsesmæssigt.

Jeg tror, at min mor har haft en længsel, som aldrig er blevet opfyldt. En drøm om et mere spændende eventyr – med en mere spændende mand. Min far var utroligt sød og en fantastisk samarbejdspartner til mors projekt på biblioteket. Men jeg tror, hun manglede eventyret. Jeg kan huske, at hun én gang sagde til mig, at hun som barn drømte om at blive skuespillerinde. Og så blev det ellers aldrig kommenteret.

To af de ord, jeg vil sætte på min mor er bornerthed og fordomsfuldhed, som sikkert har plaget hende grusomt, fordi hun havde et stort, klogt hoved. Men der må være et eller andet fra mors barndom, som har forhærdet hende.

Hvert menneske er en gåde. Selv mennesker, som vi lever tæt sammen med i mange år, må vi pludselig sande, vi ikke kender mere end toppen af isbjerget af, når det

Ebeltoft 1969. Flowerpower-tiden. En 22-årig Chili Turéll iført sin karakteristiske hat. Hun havde dengang en journalistkæreste og gik på Skuespillerskolen ved Aarhus Teater.

kommer til stykket.

Men at kende sig selv er jo også gådefuldt, for jo flere lag, du kender i dig selv, jo flere lag åbner der sig også. Så spørgsmålene bliver absolut ikke færre. Men rummeligheden bliver måske større...

Hvis der er noget om snakken med, at livet handler om at vokse i livet, bliver vi jo først voksne den dag, vi tager livtag med livets barske og svære oplevelser. Hvis vi vender os væk og lukker øjnene for det, så holder vi op med at vokse, og så tror jeg, det bliver rigtig svært at være menneske. Det er min mor et eksempel på. Hun lukkede sig for realiteterne. Lukkede af for dét, der virkelig var i livet. Skabte sig en lillebitte verden, hvor der måske var en vis orden, men med alle de omkostninger, som så har været nødvendige for, at det kunne være sådan.

Og de har været store, synes jeg...

Jeg forsøger til stadighed og hele tiden at holde mig åben for livet. Uanset hvad det måtte bringe. Det er måske et lille skridt videre i en mere positiv retning. Jeg ønsker at efterlade et mere positivt aftryk i verden over for mine nærmeste – over for den chance jeg har fået til at håndtere mit livs udfordringer.